

La invasió estigué a punt

Ara que ha fet vint anys de la revolució dels clavells, el diari lisboeta *O Público* ha revelat que els Estats Units van suggerir a Franco que envaïra Portugal.

La invasió de Portugal per les forces armades de Franco arribà a ser una hipòtesi estudiada a Madrid al més alt nivell després que els Estats Units la van suggerir a l'estat major del generalíssim, segons va revelar l'ex-ambaixador de Portugal a Espanya, Fernando Reino. Aquesta seria la reacció de Madrid a l'assalt de la seua ambaixada a Lisboa, el 27 de setembre del 1975.

Al voltant de les 3.30 hores d'aquell dia, la bandera del Frente Revolucionario Antifascista y Patriota (FRAP) va ser hissada a l'ambaixada d'Espanya a Lisboa. Aquella matinada, prop de cinc mil persones van deixar al darrere un desgavell de mobles trencats enfront de l'ambaixada, finestres i portes destrossades i un Mercedes del cos diplomàtic destruït.

Algunes hores abans, el consolat d'Espanya, situat a la Rua Salitre, al costat del Parque Mayer, havia estat assaltat i el seu contingut va tenir el mateix final que el de l'ambaixada: va ser cremat al passeig, enfront de l'edifici. Aquella nit, diverses organitzacions d'esquerra concentraren els seus militants al costat de les representacions diplomàtiques espanyoles a Lisboa per manifestar la seua indignació per la confirmació, signada pel generalíssim

25 d'abril del 1974 a Lisboa. Es temia una intervenció espanyola.

Franco, de la condemna al garrot de militants antifeixistes espanyols. José Antonio Garmendia Artola, de 23 anys, i Àngel Otaegui Echevarría, de 33 anys, serien morts aquella matinada per la seua suposada implicació en la mort d'un caporal de la Guàrdia Cívil el 3 d'abril d'aquell any a Sant Sebastià.

Les autoritats portugueses no reaccionaren

quan les ràdios transmetien en directe els detalls dels assalts d'aquella nit. Els manifestants van impedir d'actuar als bombers que hi van acudir, i els membres de la PSP (policia portuguesa) es limitaven a dirigir el trànsit.

Segons Fernando Reino, després dels incidents de Lisboa, el suggeriment americà va ser dut a una reunió del consell de ministres a Madrid: "hi havia dues posicions, una que defensava la intervenció i una altra que no". La decisió final, la prengué Franco, qui va frenar la invasió promoguda pels més radicals, que es veien atrinxerats entre la França democràtica i el Portugal revolucionari. En la decisió, segons l'ambaixador Fernando Reino, va pesar el fet que, en cas que les tropes espanyoles travessaren la frontera, les relacions entre els dos països "estarien enverinades durant moltes generacions".

La hipòtesi que s'arribaren a registrar moviments de tropes en el país veí era considerada a Portugal des de les primeres hores del 25 d'abril. Els militars del MFA temien que fóra invocat el Pacte Ibèric, firmat per Salazar i Franco, i per això van prendre tot de precaucions prop de la frontera entre els dos països.

Jerónimo Pimentel (*O Público*)

Un conte de lladres i serenos

Fabià Estapé converteix l'afer Banesto en una rondalla amb un final inesperat. El banc que havia presidit Mario Conde no ha acabat a mans públiques.

Lamic Eliseu Climent i vostès, amics lectors, hauran de perdonar que avui els explique un conte de quan érem petits, un conte de lladres i serenos. L'estímul l'he trobat llegint premsa de la capital del "Reino". I tot el que els semblí fantasia no ho és: és una simple extrapolació d'una mena de periodisme apte per als qui pensen amb el fetge i sobretot de colpir el fetge del contrari. Heus ací la faula. Ja a meitat de

l'any passat, el Govern contemplava amb mirada concupiscent les aventures d'un brillant executiu bancari, el mateix que la tarda del 28 de desembre (dia dels Sants Innocents, emperò), uns quants milers de telespectadors de la "pantalla amiga", és a dir, de Tele 5, triaven com a "Empresario Español de 1993". Com diuen els castellans "los dedos se les hacían huéspedes". Era necessari parar aquell bergant, ja que en cas contrari

tots els càrrecs estaven en perill. Diuen que també en el principal partit de l'oposició es veia amb mal expressada simpatia la probable caiguda (ai, tant de bo!) de qui podia ser una mena de Berlusconi espanyol.

Heus ací que el banc emissor —el Banc d'Espanya— li tenia el dit ficat a l'ull. "Lo que en otros no envidiabas, ya lo envidiabas en mí". El brillantíssim executiu, conegut per Mario Conde, va trobar ajuts

de primer ordre. Ni més ni menys que la gent de J. P. Morgan, disposats –agafinsse– a finançar Banesto –que era el banc de la història– amb més de 400 milions de dòlars EUA. Ni amb això en va tenir prou el banc emissor. Al revés: aprofitant detalls i nicieses, va acordar el mateix dia 28 de desembre de 1993 –no sense haver avisat el líder del PP– la intervenció del banc, la destitució de Mario Conde i dels seus consellers i el nomenament d'un equip de gestió encapçalat per Alfredo Sáez, que ja va dur a terme una tasca similar amb Banca Catalana.

Tot va quedar clar, per molts, amb les

“explicacions” de Mario Conde i les més pintoresques de Rafael Pérez Escobar. Era obvi que la fosca mà del Govern, sempre disposat a “*ganar a quien me eche un pulso*”, trobava la manera de donar curs al seu socialisme primari. Com? No ho endevinen? La subhasta de Banesto seria la clau. Concursarien uns quants bancs, segurament del Central Hispano, el BBV, el Popular, el Santander, però sobretot Argentaria, el grup que sota el comanament controlat de Francisco Luzón aplegava una munió de bancs públics, que, amb la xarxa inversemblant d'oficines de Banesto cobriren el país,

que així tindria ja el primer banc en mans del Govern. No van faltar “tertulians i plumífers” que veien Carlos Solchaga Catalán a la presidència d'Argentaria més Banesto, quan hagués de reposar de les seves tasques de portaveu.

El conte s'acaba aquí. I s'acaba com solen acabar les rondalles. La subhasta es va celebrar el passat 22 d'abril. Argentaria va quedar tercera, el BBV segon i és el Banc de Santander qui s'ha fet amb Banesto. Però, oi que el conte recordava premonicions i desitjos d'una certa part de la premsa madrilenya?

Fabià Estapé

Maquiavel entre arquitectes

El debat arquitectònic ha estat l'únic genuïnament polític a la cort socialista barcelonina. Per Jordi Balló, s'ha acabat una època de conspiracions.

A poques hores del començament dels Jocs, l'Institut Municipal de Promoció Urbanística (IMPU) convocava una conferència de premsa a la seva seu de la Ronda de Sant Antoni. El motiu era de presentar un vídeo curt i contundent, titulat “Transformació d'una ciutat olímpica”, que mostrava en set minuts el canvi espectacular que havia sofert la ciutat, tant en infraestructures com en edificis. Aquest vídeo va ser en els dies subsegüents profusament presentat a totes les cadenes de televisió com una imatge emblemàtica del canvi de Barcelona. I amb el pas del temps s'ha constituït en el millor resum possible d'una activitat frenètica, imparabile, irreplicable, on el nou s'imposava al vell.

“Transformació d'una ciutat olímpica” va ser el resultat de la paciència previsiva dels seus productors, que van enregistrar amb càmeres fixes durant sis anys els llocs emblemàtics de la ciutat on s'havien de produir els canvis urbanístics, i de la capacitat imaginativa de les persones que van realitzar el treball d'animació per ordinador. El seu resultat és, sense cap dubte, la millor i definitiva expressió testamentària d'aquest abans i després de Barcelona. Una il·lustració perfecta per al llibre de Llätzer Moix (*La ciudad de los arquitectos*), que descriu la trama oculta que va permetre d'arribar a aquesta transformació profunda, les lluites internes entre polítics, funcionaris, arquitectes,

La torre de Calatrava. És un exemple de l'arquitectura olímpica.

gerents, enginyers i aparelladors. És a dir, de tots aquells qui després d'aquella sessió a la seu de l'IMPU podien haver tancat tranquil·lament la barraca. S'havia arribat a la fi. Ja res no tornaria a ser igual.

Llätzer Moix dibuixa tot aquest entrellat partint de l'enfrontament polèmic entre els estaments i personalitats implicades. Descriu una història en què es combina ambició i generositat, visionaris i realistes. L'objectiu és comú, però la manera d'arribar-hi polèmica, amb lluites de

poder, trabanquetes, enveges, cops de puny sobre la taula i, quan convé, conspiracions. Tot plegat un típic sistema que, des de Maquiavel, entendríem com a essencialment polític. Però el punt més representatiu d'aquest llibre és que demostra, potser sense voler-ho, que l'únic tema que resulta genuïnament polític en la cort socialista és el debat arquitectònic. L'urbanisme ha estat el mitjà d'expressió possibilista d'una ideologia. És difícil d'imaginar un altre tema que pogués expressar amb més riquesa el debat de l'esquerra catalana. Ni cultura, ni obra social, ni política sindical, ni estratègia parlamentària, cap d'aquests camps no podrien omplir amb interès més de cent pàgines per a consum i plaer de *voyeurs*. Res de res. Els socialistes a Catalunya ja fa temps que van decidir que l'arquitectura era el seu camp d'intervenció més identificador i estimat. Potser per això s'ha produït un fet biològic ben curiós entre els ideòlegs dels socialisme català: una part molt important d'ells (que són majoritàriament economistes, advocats o metges) tenen fills o filles que s'han fet arquitectes. Intuïció de per on aniria el poder del futur.

Però és justament el futur allò que també qüestiona –fora de camp– la publicació d'aquest llibre. Moix concep la seva societat arquitectònica com una polis tancada –tant que fins i tot li permet de fer un arbre genealògic en què el gran pare, Bohigas, és un tronc gruixudíssim ple de